

2021 m. rugsėjo 21 d.
Vilnius

Lietuvos savivaldybių asociacijai
Siunčiama tik el.paštu
bendras@lsa.lt

DĖL SAVIVALDYBIŲ SKELBIAMŲ KONKURSŲ PRIORITETINIŲ KRYPČIŲ IR KRYPČIŲ TEMŲ

Pagalbos onkologiniams ligoniams asociacija (POLA) būdama didžiausia pacientų organizacija Lietuvoje, maloniai kreipiasi į Lietuvos savivaldybių asociaciją (LSA) su prašymu atkreipti visų savivaldybių tarybų dėmesį į būtinybę sudaryti faktines prielaidas jų savivaldybėse veiklą vykdančioms pacientų ar kitoms nevyriausybinėms organizacijoms vykdyti tikslines į onkologinių susirgimų prevenciją orientuotas veiklas, skatinti sveikatai palankų gyvenimo būdą bei stiprinti pacientų sveikatos raštingumą.

Vienas iš puikiai tam tinkančių instrumentų - sveikatos programos projektų, finansuojamų iš Visuomenės sveikatos rėmimo specialiosios programos lėšų, konkursai. Kiekviena savivaldybė skelbia šiuos konkursus pagal savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymu tvirtinamus Visuomenės sveikatos rėmimo specialiosios programos priemonių administravimo ir finansavimo tvarkos aprašus, kvietimo skelbime nurodydama prioritetines kryptis ir krypties temas.

Atkreipiame dėmesį, kad Lietuvos Respublikos sveikatos sistemos įstatymo¹ 41 straipsnyje yra apibrėžta, kad „Savivaldybių visuomenės sveikatos rėmimo specialiosios programos pajamos ir išlaidos planuojamos savivaldybės biudžete savivaldybių tarybų nustatyta tvarka“, o šio įstatymo 46 straipsnyje nustatyta, kad Nacionalinės sveikatinimo veiklos strateginiai tikslai ir (arba) pažangos uždaviniai, valstybės siekiamo sveikatos lygio rodikliai nustatomi Vyriausybės tvirtinamame Nacionaliniame pažangos plane (NPP)².

Pažymime, kad minėtame Nacionaliniame pažangos plane prie 2 strateginio tikslo numatyta, kad numatoma įgyvendinti šiuos pažangos uždavinius:

2.11 uždavinys. Stiprinti visuomenės psichologinį, emocinį atsparumą, <...> gerinti visuomenės sveikatą – visų pirma skatinti sveikatos tausojimą ir stiprinimą, keisti žmonių gyvenimo būdą, elgseną, ugdyti atsakingą požiūrį į sveikatą, didinti vaikų ir suaugusiųjų fizinį aktyvumą, išitraukimą į sporto veiklas, nes tai mažina žalingų įpročių paplitimą ir lemia sveikatos būklę ir gyvenimo trukmę. Kaip vieną iš rodiklių numatant „2.11.1. Prevencinėmis priemonėmis išvengiama mirtingumas“.

2.12 uždavinys. Gerinti sveikatos priežiūros paslaugų kokybę ir saugą, kuriuo siekiama didinti gydymo priemonių veiksmingumą ir gerinti rezultatus, gydymo priemonėmis dvigubai sumažinti išvengiamo mirtingumo lygį. Taip pat numatoma didinti pacientų sveikatos raštingumą ir jų išitraukimą į gydymo procesą. Kaip vieną iš rodiklių numatant „2.12.5. Gyventojų, manančių, kad jie buvo įtraukti į gydymo procesą, dalis“, bei išskiriant atskirą rodiklį onkologiniams susirgimams „2.12.4. Bendras 5 metų išgyvenamumas sergant krūties vėžiu, gimdos kaklelio vėžiu, storosios žarnos vėžiu“.

Taigi, neabejotina, kad mūsų **aukščiau įvardinti prioritetai: (1) onkologinių susirgimų prevencija), (2) sveikatai palankaus gyvenimo būdo skatinimas ir (3) pacientų sveikatos raštingumo stiprinimas turi būti įtraukiami į savivaldybių skelbiamų konkursų prioritetines kryptis ir krypties temas.**

Papildomai atkreipiame dėmesį, kad Lietuvoje onkologiniai susirgimai yra antra pagal dažnumą mirties priežastis, kasmet juo suserga 18-19 tūkstančių asmenų, Nacionalinio vėžio instituto (NVI) duomenimis, onkologinių ligų atvejų kasmet padaugėja po 1 procentą, t.y. kiekvienais metais

¹ <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.5905/asr>

² <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/c1259440f7dd11eab72ddb4a109da1b5?jfwid=32wf90sn>

onkologinėmis ligomis suserga beveik 180 žmonių daugiau nei praėjusiais, o šiuo metu Lietuvoje vėžiu serga apie 110 tūkst. žmonių³. Trecdalis jų gyvena dešimt ir daugiau metų, tuo tarpu Europoje dešimt ir daugiau metų išgyvena pusė visų gyventojų, kuriems diagnozuotas vėžys.

Vėžys – terminas, apimantis daugiau nei 200 onkologinių susirgimų tipų, parastai tai daugiapakopis, ilgalaikis procesas, neįvykstantis per naktį ar kelias dienas. Tyrimai rodo, kad 4 iš 10 asmenų tam tikru gyvenimo etapu išgirs onkologinės ligos diagnozę⁴, nesiimant tolesnių veiksmų dabartinėms tendencijoms pakeisti, jis gali tapti pagrindine mirties priežastimi tiek Lietuvoje, tiek Europos Sąjungoje. Kokios bebūtų niūros prognozės, gera žinia yra ta, kad jau yra žinoma, kad plačiai ir tinkamai taikant profilaktikos priemones, pakoregavus savo elgseną ir/ar gyvenseną, onkologinėmis ligomis susirgtų apie 50 proc. žmonių mažiau, nei suserga dabar⁵. Dėl šios priežasties labai svarbu Edukuoti visuomenę apie vėžio profilaktikos priemones ir skatinti vėžio riziką mažinančią elgseną.

Nuolat bendraudami su onkologinių pacientų ir jų artimųjų bendruomene, matome, kad tiek naujai diagnozuotiems asmenims, tiek jau senokai keliaujantiems per ligos kelią, trūksta supratimo, kad nuo to, kaip aktyviai jie dalyvauja savo gydymo procese, priklauso jų gaunamų paslaugų kokybė bei gydymo rezultatai. Nors tyrimai ir rodo, kad aktyvus pacientų įsitraukimas naudingas ne tik jiems patiems, bet taip pat padeda geriau veikti sveikatos priežiūros sistemai, sutrumpina laukimo eiles ir padeda geriau valdyti lėtines ligas, šis klausimas nesulaukia deramo Vyriausybės dėmesio ir finansavimo. Kasmet susirgusiųjų vėžiu asmenų skaičius auga, o apie 90–95% visų onkologinių susirgimų priežastys glūdi aplinkoje ir sveikatai nepalankiame gyvenimo būde, todėl būtina Edukuoti visuomenę apie onkologinių susirgimų prevenciją ir profilaktiką, skatinti įsitraukimą į savo sveikatos priežiūros procesą, sudarant tam administracines prielaidas, nukreipiant resursus, sumaniai panaudojant turimus instrumentus.

Kylant papildomiems klausimams kviečiame kreiptis į POLA direktorę Neringą Čiakienę (mob.tel +370 630 60636; el. paštas neringa@pola.lt).

POLA yra skėtinė nevyriausybinė organizacija, vienijanti 30 skirtingose viešosios politikos srityse veikiančių nevyriausybinių organizacijų, kurių dalis yra onkologinių pacientų draugijos, kitos – pagalbą vėžiu sergantiesiems teikiančios organizacijos. POLA nuo 2012 metų atstovauja ir gina onkologinių pacientų, kurių didelė dalis yra neįgalūs asmenys, interesus valdžios institucijose ir įstaigose, vykdo informacines kompanijas ir įgyvendina edukacines programas, kasmet teikia vis daugiau tikslinių paslaugų onkologiniams pacientams ir jų artimiesiems tam, kad su rimtomis sveiktos problemomis susidūrę asmenys gautų kuo geresnę ir visapusiškesnę pagalbą ir paramą, o sveiki asmenys rinktųsi sveikatai palankų gyvenimo būdą.

POLA ir POLA narių veikla apima visas 10 Lietuvos apskričių ir daugiau kaip 30 savivaldybių. Asociacija taip pat vienija ir vieną didžiausią fizinių asmenų bendruomenių: POLA nariais yra daugiau nei 25 tūkst. onkologinių pacientų, kuriems užpildžius prašymą išduodama POLA kortelė, ne tik reprezentuojanti narystę asociacijoje, bet ir suteikianti galimybę gauti onkologiniams pacientams aktualią informaciją ir paslaugas.

Pagarbiai
Paulius Rakštys

POLA prezidentas

³ <http://www.manosveikata.lt/lt/aktualijos/naujienos/nacionalinis-vezio-institutas-paskelbe-naujausia-vezio-statistika-tik-trecdalis-vyru-igirsta-ankstyvos-ligos-diagnoze>

⁴ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/QANDA_20_153

⁵ <https://www.nvi.lt/uploads/pdf/leidiniai%20pacientams/Profilaktika.pdf>